

סימן קריאה

מרכז מדיה חדשני החליף את הספרייה הציבורית המיושנת בעיר אוברקירש שבגרמניה, והוא משלב בין צרכים שונים לסגנונות אדריכלות ועיצוב מגוונים. תעשו סיבוב

מאת **ענבל דרור** | צילום **Guido Gegg**

כרטיס ביקור

הפרויקט מבנה חדש למרכז המדיה של אוברקירש ובו אולם הרצאות וארכיון **אדריכלים** wurm + wurm (www.wurm-wurm.de) **לקוח** עיריית אוברקירש **החלל** שלוש קומות **שטח** 2,100 מטר רבוע **תחילת עבודה** 2007 **סיום עבודה** 2010

המדרגות הספירליות הן האלמנט המארגן של החלל ומקלות את ההתמצאות בו

2

1

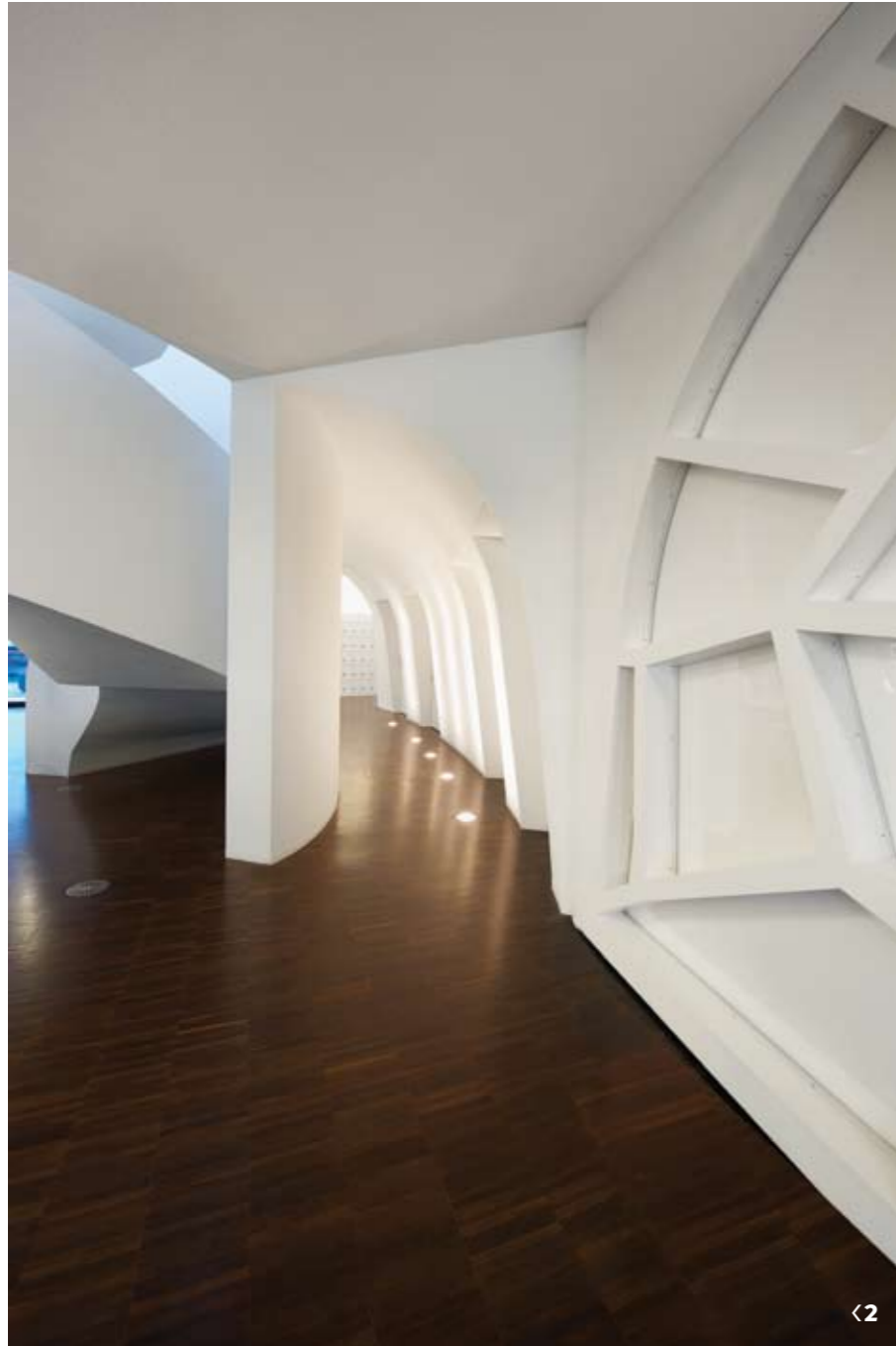
ב שנים האחרונות חלה ירידה משמעותית במספר הקוראים הרשומים בספריות ציבוריות ברחבי העולם. חלק מהסיבות לכך הן המדיה הדיגיטלית והשינויים בתרבות הפנאי של הדור הצעיר. עיריית אוברקירש (עיר בת 20 אלף תושבים הממוקמת בדרום מערב גרמניה), בחרה להתאים את עצמה לשינויים אלה והפכה את הספרייה הציבורית הישנה שבה למרכז מדיה חדשני, המציע שירותים שונים במבנה בעל שפה אסתטית ברורה ואטרקטיבית. צעד זה שמחזיר את הקוראים לספרייה ומחנך ילדים צעירים לראות במוסד זה חלק אינטגרלי ומהנה מחיי היומיום שלהם היה בין מטרתיה העיקריות של העירייה.

חקירה וגילוי

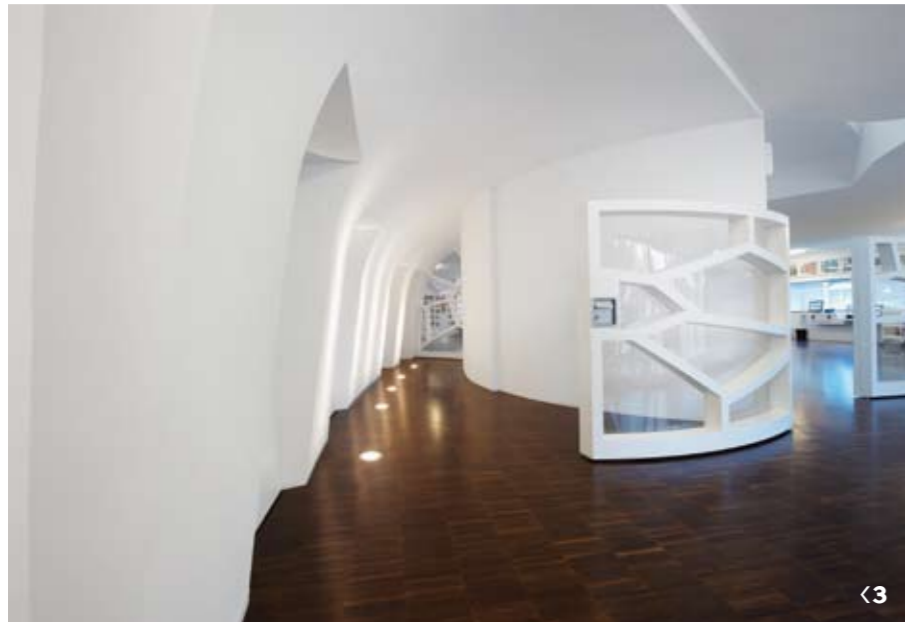
האדריכלים התבקשו לתכנן מבנה בעל שלוש פונקציות מרכזיות - ספרייה שתוכל לאכלס יותר מ-40 אלף פריטי מדיה שונים, בהם ספרים, מגזינים, משחקים, דיסקים ותוכנות מחשב שאפשר להשאיל או להשתמש בהם במקום; ארכיון העיר המאחסן מסמכים היסטוריים שונים; ומרכז אירועים צנוע שאפשר לקיים בו כנסים, הקרנות ומופעים. האדריכלים נדרשו להתאים את מרכז המדיה לאנשים בגילים שונים וכן לתכנן אותו באופן שיבטיח כי הפעילויות השונות המתקיימות בו במקביל,

כמו משחק, האזנה למוזיקה וקריאה, לא יפריעו זו לזו. קירות המבנה אינם אחידים בגובהם, וחזיתו בצורת רי"ש הפוכה. המבנה כולל קומת מרתף ועוד שלוש קומות נוספות. ארכיון העיר בודד משאר החללים ומוקם בקומת המרתף, כדי שמי שלא מעוניין בשירותיו לא ייקלע לשם בטעות. מעל הארכיון, בקומת הקרקע, נמצא אולם הכנסים ובו פסנתר כנף, במה ומסך. הן הארכיון והן אולם הכנסים ממוקמים בחלק הנמוך יותר של המבנה. שאר החללים מוקמו סביב המדרגות הספירליות, הנמצאות פחות או יותר בחלק המערבי של המבנה, הגבוה יותר. עם חללים אלה נמנים הספרייה ואולם הכניסה המרווח, הכולל עמדת קבלה, עמדות מחשב ופינות ישיבה. מאחורי פונקציות אלה נמצאים המסדרונות והמעברים המובילים אל חדרי השירותים ואל חדרים נוספים, וכן מדרגות ומעליות. בהמשך, בצמוד לחלונות, נמצאת מרפסת ובה שולחנות ומושבים מרווחים, שלדברי המתכננים מזמינים את הקוראים לשהות ממושכת ונעימה במקום. האדריכלים מספרים כי מטרתם הייתה ליצור מבנה שמצד אחד ייתן תחושה של בית, מבחינת נוחות השימוש בפונקציות השונות והאווירה הנעימה שבו, ומצד שני יזמן חקירה וגילוי של המרחב. לפיכך נבנו המדרגות הספירליות שמקלות את ההתמצאות במבנה, מאפשרות מבט פנורמי על כל החללים שתוכננו סביבן ואף מזמינות היכרות עם

1. השימוש במדרגות מאפשר מבט פנורמי על כל החללים שתוכננו סביבן ואף מזמין היכרות עם חללים שהמבקרים טרם ביקרו בהם
2. האור הטבעי המגיע מהתקרה ומהחלונות שבקומה השנייה מאיר את כל החלל

2

3

חללים שטרם ביקרו בהם, כשהן נותנות "טעימה" מהם בלי להראות אותם במלואם. הדובדבן שבקצפת הוא התקרה המיוחדת עם הכיפות הצופות לשמים, הנמצאות בדיוק מעל לספירלה ומשלמות מרכזת את החללים המיועדים לילדים הקומה הראשונה מרכזת את החללים המיועדים לילדים ולבני נוער, בהם חדר משחקים מרווח וצבעוני המתאים לגיל הרך, פינות קריאה נמוכות ועמדות מחשב. בחלקה הדרומי של הקומה נמצאים שני חדרי הנהלה ושירותים (הנמצאים בדיוק מעל אלה שבקומת הקרקע). בקומה השנייה ממוקמת הספרייה המיועדת לקהל בוגר, ויש בה עמדות מחשב הצמודות לחלונות ומרפסת קטנה עם מושבים מרווחים.

החללים בכל הקומות תוכננו כך שחלק גדול מהפעילויות (כמו משחק, קריאה ועבודה על מחשב) יתרחשו בצמוד לחלונות הגבוהים והמבקרים יוכלו להשקיף על הנוף הפסטורלי שבחוץ. נוסף על כך הקפידו המתכננים לשלב בין מקומות ישיבה מסוגים שונים - ליחידים, לזוגות ולקבוצות.

כמו בבית

עיצוב הפנים משלב בין קירות לבנים לרצפת עץ. שילוב קלאסי זה חוצה תקופות וטרנדים ויוצר תחושה ביתית. בניגוד למבנים ציבוריים אחרים שבהם הרצפה מחופה בחיפויים קרים או בלינוליאום, כאן רצפת העץ יוצרת תחושה חמימה ונעימה. הקו המנחה בבחירת הרהיטים היה שילוב בין יופי, נוחות והתאמה למשתמשים. אזור המשחק למשל מאופיין ברהיטים בצבעים חזקים כמו אדום, כתום וירוק ובעיצוב מעוגל. הכיסאות והשולחנות באזור זה בעלי גבהים שונים ומתאימים גם לילדים וגם לבני נוער. לעומתם, הרהיטים באזורים המיועדים לקהל הבוגר מאופיינים לרוב בקשת צבעים סולידית יותר ובגובה אחיד.

החלונות העגולים בתקרה מזרימים אל כל החללים הרבה אור טבעי, שהופך את השהייה במקום לנעימה ולשלווה יותר. בקומת הקרקע (קומת הכניסה) ובקומה השנייה (המוקדשת לקהל הבוגר) נבנו מרפסות סגורות, וחלקן בולטות מחוץ למסגרת הבניין. חלון ענק ממלא את החזית של כל מרפסת, והמתכננים מספרים כי חלונות אלו משמשים כחלונות ראויה (כמו בחנויות) ומאפשרים להשקיף על בתי העיר ועל הנופים הירוקים שמסביב, בזמן הקריאה או העבודה. בקומת הקרקע, חלונות פנורמיים קבועים לרוחב הקירות. כדי להימנע מסנוור השתמשו המתכננים בחלונות בעלי שליטה סולארית (solar control glass) ובפנלים שאפשר להוריד ולכסות אתם את הזגוגיות. אלמנט חשוב נוסף בהחדרת אור טבעי לבניין הוא ארבע הכיפות הקבועות בתקרה, השוברות את קרני האור באמצעות זווית מיוחדת של רכיבי הפלסטיק שלהן. ההשראה לאלמנט זה באה ממנזר לה טורט (La Tourette) - מבנה שהאדריכל המודרניסט לה קורבוזיה תכנן בסוף שנות ה-50 ושנחשב כיום לאבן דרך בתולדות האדריכלות.

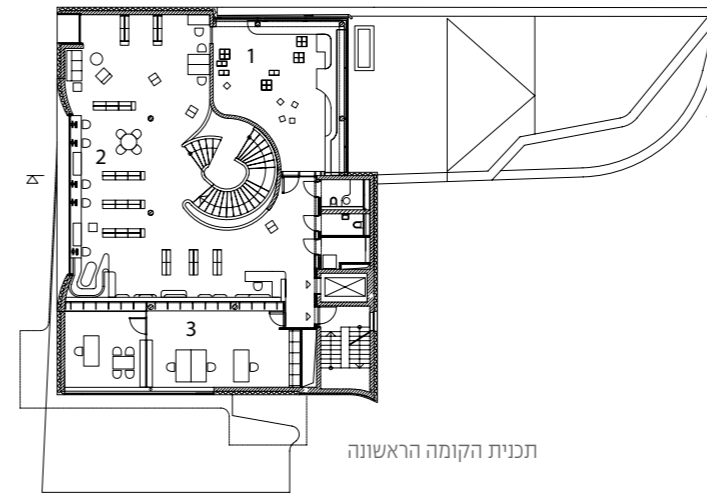
בניגוד לחללים הפתוחים, המעברים והמסדרונות צרים וחשוכים יחסים, ויש להם צורה מקושטת המזכירה כניסה למערות או לכנסיות עתיקות. למעשה נוצר רצף של קשתות אשר במרווחים ביניהן יש דלתות (כמו דלתות כניסה לחדרי שירותים). נישות מצולעות - מעין כוורות - ממשיות משער הכניסה לספרייה, לדלפק הקבלה ולמסדרון, באופן שיוצר רצף דקורטיבי המחבר אלמנטים

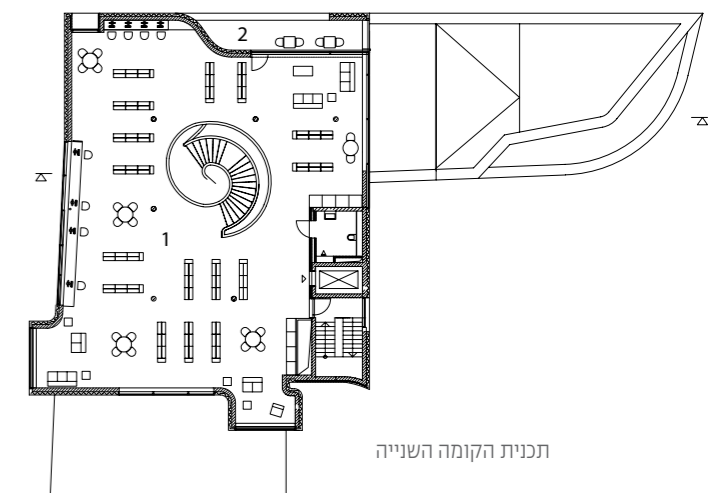
1

האדריכלים מספרים כי מטרתם הייתה ליצור מבנה שמצד אחד ייתן תחושה של בית, מבחינת נוחות השימוש בפונקציות השונות והאווירה הנעימה שבו, ומצד שני יזמן חקירה וגילוי של המרחב

1. קומת הקרקע. בצד אחד של גרם המדרגות ממוקמת עמדת הקבלה, ובצדו השני נמצאת הספרייה 2-3. בניגוד לחללים הפתוחים, המעברים והמסדרונות צרים וחשוכים יחסית ויש להם צורה מקושטת המזכירה כניסה למערות או לכנסיות עתיקות

תכנית הקומה הראשונה

תכנית הקומה השנייה

1

החללים בכל הקומות תוכננו כך שחלק גדול מהפעילויות (כמו משחק, קריאה ועבודה על מחשב) יתרחשו בצמוד לחלונות הגבוהים והמבקרים יוכלו להשקיף על הנוף הפסטורלי שבחוץ. נוסף על כך הקפידו המתכננים לשלב בין מקומות ישיבה מסוגים שונים – ליחידים, לזוגות ולקבוצות

1. חדר המשחקים
בקומה הראשונה
2. עמדות המחשב
שבקומה הראשונה
הפונות אל הנוף שבחוץ

בעלי צורות גיאומטריות ושימושים שונים. התחושה שעולה מכלל העיצוב היא שכל פינה בבניין נכללה בתכנון ושאינן מקום שלא חשבו מראש על עיצובו. לדברי האדריכלים, הבניין תוכנן באופן שיחסוך באנרגיה וישמור על טמפרטורה נעימה הן בחורף והן בקיץ, וזאת במינימום השקעה ובלי שתהיה לדבר נראות בעיצוב הפנים. הבניין נבנה מבטון מוצק (solid concrete) המסייע בשמירה על החום ומצטיין בעמידות גבוהה במקרה של שריפות ורעידות אדמה. נוסף לכך, מערכת החימום תוכננה כמערכת חכמה האוגרת אוויר חם בחורף ומשחררת אוויר קר בקיץ.

אופק לעתיד

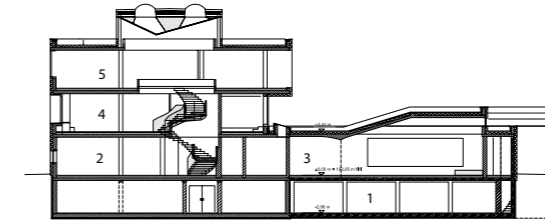
המתכננים מקווים כי ספרייה זו תהפוך לאייקון אדריכלי בעיר. סביר להניח כי שאיפה זו תתממש, מאחר שהמבנה משלב בהצלחה שפות אדריכליות שונות לכדי יחידה הומוגנית אחת. מאחורי המעטפת החיצונית בעלת הקווים הישרים, המאפיינים אדריכלות מודרנית, מסתתרות תקרה בעלת צורניות מפותלת-בארוקית ומדרגות ספירליות בעלות נוכחות דרמטית, המוכרות לנו

2

אלמנט חשוב נוסף בהחדרת אור טבעי לבניין הוא ארבע הכיפות הקבועות בתקרה, השוברות את קרני האור באמצעות זווית מיוחדת של רכיבי הפלסטיק שלהן. ההשראה לאלמנט זה באה ממנזר לה טורט (La Tourette) - מבנה שהאדריכל המודרניסט לה קורבוזיה תכנן בסוף שנות ה-50 ושנחשב כיום לאבן דרך בתולדות האדריכלות

חתך של המבנה

ממבנים ממאות קודמות. השימוש הטוטאלי בצבע הלבן מאחד את האלמנטים השונים ויוצר אמירה אסתטית שלמה. השירותים השונים שקיימים במבנה, ההיענות לצרכים מנוגדים, פינות הישיבה הרבות ומגוון התכנים המואוחדנים על גבי אמצעי מדיה שונים - כל אלה מוזמינים את תושבי העיר לטעום מן המטען התרבותי שיש לספרייה זו להציע.

2-1. ארבע הכיפות הקבועות בתקרה שוברות את קרני האור באמצעות זווית מיוחדת של רכיבי הפלסטיק שלהן
3. המבנה מבחין בשעות ערב זו להציע.

